

Terndruplund – Grundlovstale

Vi er midt i en valgkamp, hvor der er meget på spil.

For Danmark og – naturligvis mindre vigtigt – for os der er på valg.

Det er demokratiets væsen, at vi ikke alene vælger mellem partier og holdninger, men også mellem ledere og dermed mennesker.

Derfor er en valgkamp for mit vedkommende en tid, hvor det vel groft sagt er sådan, at den ene halvdel af befolkningen ønsker at jeg om få dage mister mit job. Den anden halvdel ikke.

Men hvor det vel nuanceret sagt også er sådan, at mange af dem, der er klar til at stemme for at jeg fortsætter, helst så mig og holdninger hen hvor peberet gror.

Mens nogle af dem der stemmer for min afgang måske et eller andet sted godt se mine kvaliteter.

Det er nervepirrende. Det er kompliceret.

Og tro mig. Selvom det ligger i jobbet, at man skal have styr på sine følelser og udvise overskud, så er ingen toppolitiker i valgkamp upåvirket af situationen.

I vores fag har man gode dage og dårlige dage.

Til tider modgang – til andre tider medgang.

Til tider fortjent – til andre tider ufortjent.

I begge ender af skalaen på en måde, der kan gøre selvværdet usundt højt – eller usundt lavt.

Man lever i en svimlende, ustoppelig, evigt accelererende rutsjebane, hvor sikkerhedsselerne ikke er til at stole på.

Men der er noget, der er konstant på tværs af op- og nedture.

Det er glæden over privilegiet ved at føle sig som en del af noget større og vigtigere end en selv.

Og ja, vi er midt i en valgkamp, hvor mange – også jeg – til tider med rette kan få nok, få meget af politik og politikere.

Og ja, måler man på politikeres offentlige anseelse, så havner vi ofte på niveau med brugtvognsforhandlere og ejendomsmæglere.

To brancher jeg sjovt nok altid har fundet fascinerende. ☺

Derfor kan det måske også virke som halsløs gerning at tage alle danske politikere, ja for den sags skyld alle politisk aktive, eller aktivt politisk interesserede i forsvar på én gang.

Prøv at tænke tanken til ende: At stille sig på mål for at der gemmer sig noget godt og rigtigt på bunden af alle dem, der skændes på livet løs fra morgen til aften på alle medieflader.

Det er ikke en indlysende klog position at indtage.

Men grundlovsdag må være den ene dag på året, hvor det giver mening at gøre forsøget:

For mig at se yder ethvert politisk engageret menneske et bidrag til det vi i dag fejrer. Vores grundlov. Vores demokrati.

Ideen om et fællesskab, som gør det relevant at diskutere, hvordan vi lever sammen.

Hvilke beslutninger vi alle er henvist til at respektere. Hvilke mål vi stræber efter. Hvilke midler vi tror på.

For mig at se er kernen i ethvert demokratisk engagement derfor grundlæggende smukt.

Også når holdningerne går stik imod mine egne.

Også når den politik, der kæmpes for efter min bedste overbevisning er grundlæggende forkert, skadelig, eller uretfærdig.

For bag den overbevisning skal der altid være en respekt. For mennesker som ikke bare har nok i sig selv, men holdninger til hvordan fællesskabet skal fungere.

Og bag respekten gemmer der sig en tro på, at den demokratiske kamp om magten ikke bare hviler på ønsket om at få sin vilje på bekostning af andre.

Men også altid, for alle der er en aktiv del af demokratiet, på en form for accept af fælleskabets værdi og i sin kerne et forsøg på at bidrage til det fællesskab.

Det er den kerne vi fejrer i dag.

Derfor føler jeg mig også privilegeret over jeres invitation om at være med, her ved jeres traditionsrige stævne, i det smukke Terndruplund, på Grundlovsdag – midt i en valgkamp.

***

Grundlovsdag er og bør være et åndehul i valgkampen.

En dag, hvor vi træder et skridt tilbage fra den politiske kamp og fejrer selve demokratiet, dets spilleregler og dets grundprincip om at alle danskere, høj som lav, er helt lige og har præcis den samme magt og indflydelse, når de om ganske få dage står i stemmeboksen og afgør styrkeforholdene i dansk politik 4 år frem.

Men det er jo ikke bare demokratiet som princip vi fejrer. Det findes mange steder, på grundlag af mange forskellige forfatninger og på mange forskellige måder.

Nej, Grundlovsdag fejrer vi også vores land. Det danske demokrati. Det vi har sammen, måske ikke direkte som følge af Grundlovens enkelte bestemmelser, men som følge af netop vores særlige form for folkestyre, her til lands.

Jeg er personligt overbevist om, at det giver mening at tale om Danmark som et særligt land, et særligt samfund.

Jeg håber og tror ikke det opfattes som kontroversielt eller unødigt politiserende.

For det er vel en opfattelse, der samler meget bredt, på tværs af partiskel også i en valgkamp. At vi som folk har valgt et stærkere sammenhold end man – med få undtagelser – kan finde noget andet sted på hele kloden.

Ja, hvis man kom til Danmark udefra, fulgte valgkampen og blev bedt om at bedømme hvad danskerne diskuterer, så er jeg ikke i tvivl om svaret: Vi diskuterer først og fremmest, hvordan vores fællesskab bedst kan fungere – ikke om det er værd at bevare.

Den tilstand er værd at fejre. Dens betydning er værd at huske, de mange gange vi vender os væk fra det politiske og får nok af det hele.

Det har jeg lyst til at illustrere med en lille anekdote fra jobbet som finansminister.

Nu har erfaringen jo vist, at man skal være varsom med anekdoter – og den her kan jeg allerede på forhånd annoncere, at man med sikkerhed ikke vil kunne få bekræftet. Men tro mig, den er korrekt og ganske tankevækkende.

Som mange ved, så får alle lande i verden løbende vurderet deres kreditværdighed af store globale rating bureauer, der dybest set lever af at kunne gennemskue og vurdere landenes økonomi og deres fremtidsudsigter, for at kunne hjælpe investorerne med at vurdere hvor risikabelt det er at låne landene penge.

Som mange også ved, vurderes Danmark i den sammenhæng nærmest ekstremt stærkt. Vi har, som ét af kun 9 lande i verden, topkarakterer – 3A – fra alle de tre største rating bureauer i verden. "Triple A" fra tre bureauer er lig med 9 "Aer". Bedre bliver det ikke.

Vi vurderes med andre ord som et land, hvor det er stensikkert at investere. Man kan altid regne med at få sine penge tilbage. Fordi vi har styr på det herhjemme.

Den vurdering er af helt fundamental betydning for vores økonomi. Så længe vi kan holde fast i den, kan vi også holde fast i et meget lavt renteniveau, til gavn for statskassen, husholdningerne og virksomhederne.

Af samme årsag er en af opgaverne for enhver dansk finansminister, at stå på mål for vores topkarakterer. Det fungerer rent praktisk sådan, at man jævnligt stiller op til et møde, hvor man ved, at man skal være på dupperne og svare ordentlig på spørgsmålene. En slags økonomisk eksamen, hvor man møder op på vegne af hele Danmark.

Altså en af de dage, hvor man virkelig strammer slipset og spytter i næverne.

Sidst jeg var gennem sådan en omgang var i begyndelsen af året. Jeg tror ikke det er svært at se for sig. Et mødelokale i New York, langt fra Danmark, hvor dem man sidder overfor lever af at se lige igennem politisk snak og reklame. Overfor professionelle økonomer, der ser på fakta og giver klar besked om deres dom til politikere på hele kloden. Et sted hvor en dansk finansminister ikke nødvendigvis skal tro han er noget særligt.

Men den her gang udviklede samtalen sig anderledes. Efter den sædvanlige diskussion af vores nøgletal spurgte en af dem, om vi ikke havde lyst til at vide, hvorfor Danmark i grunden kunne holde konstant fast i de tre Aer?

Det ville vi naturligvis gerne. Det kunne jo være de ville sige noget pænt om ens egen indsats. Men nej. Svaret noget mere grundlæggende. Det var ganske kort. Som de sagde, I får først og fremmest jeres tre Aer "fordi vi tror på, at jeres sociale kontrakt holder".

Det kan godt være, at man skal have mit job for at finde den anekdote interessant. Den er måske lidt tør og teknisk.

Men tænk sig. Den siger da noget vigtigt om og til os alle sammen.

At man ovre på den anden side af kloden. Blandt de mest følelsesforladte økonomer i verden kan forstå og – helt kontant i bogstaveligste forstand – sætte pris på fordelene ved det, der er særligt ved sammenholdet her i vores lille land.

At fællesskabet har værdi – også økonomisk set.

At velstand og velfærd ikke kun afhænger af tal og regneark, men også af demokrati, folkestyre, solidaritet og medmenneskelighed.

Det er da fantastisk. Ikke bare for en finansminister. Ikke bare for en socialdemokrat. Men for alle danskere.

For mig var det en stærk påmindelse om to ting, som jeg også gerne vil gøre til mine hovedbudskaber på denne grundlovsdag.

1.

For det første, at ingen kan tage patent på det danske. Vores fællesskab er særligt – og som jeg har prøvet at illustrere – afgørende for vores fremtid.

Når vi ved festlige lejligheder synger sangen om – *"I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme, der har jeg rod, derfra min verden går"* – så tror jeg, at vi alle sammen kender den der følelse af hårene, der rejser sig.

Den følelse kan ingen politiker, intet politisk parti tage patent på. Den ejer vi alle sammen i fællesskab. Uanset hvad vi mener om politik.

Ingen i vores land er mere danske end andre. Det er vel netop en af de vigtigste grundværdier i det at være dansk.

2.

For det andet, at demokrati, fællesskab – og dermed politik, måske er vigtigere i Danmark end så mange andre steder.

I et land, hvor fællesskabet spiller en særlig rolle, er det helt simpelt afgørende, at vi hele tiden kan træffe beslutninger sammen.

Derfor bliver vi nødt til at have et andet forhold til magt, end mange andre lande, hvor det bedste man kan håbe på, er at magten ikke misbruges og at de beslutninger magthaverne træffer, ikke gør skade på den enkelte og fællesskabet.

I Danmark skal de – vi – der har del i den demokratiske magt holdes i ørene. Magten er til låns. Man har den aldrig alene. Og man skal være glad for, at den kan tabes.

Man skal have det godt med, at modsætningerne er stærke, at kritikken er hård og at der bliver kæmpet med – næsten – alle midler i diskussioner og forhandlinger.

For det er nødvendigt at kontrollere magten. Men vi huske, at det ikke er tilstrækkeligt. Et land som Danmark ville ikke kunne fungere, hvis politik kun var kritik, kun var modsætninger, kun var skepsis og kontrol.

Et stærkt fællesskab kræver stærke beslutninger.

Og derfor også fra mig, her på Grundlovsdag, hvor en af partiet Venstres fremmeste repræsentanter også taler, en stille anerkendelse af de mange aftaler og kompromisser vi de seneste 4 år har kunnet nå frem til henover midten i dansk politik.

Respekt til modstandere, der på afgørende stræk har tænkt på landets interesser og været parat til samarbejde om de vigtigste spørgsmål.

Og en endnu mere stille – næsten uhørlig, men alvorlig – advarsel mod en demokratisk og mediemæssig udvikling, hvor de partier og politikere der vil aftalerne, løsningerne, ansvaret – og ja: Regeringsmagten, mødes med højere krav end dem, der stiller sig længst ud på fløjene med ideer, der bygger på en inderlig kritik af magtens mange kompromisser.

En politik som ikke kan kontrolleres, fordi den aldrig skal gøres til virkelighed, kan jo i realiteten have lige så store konsekvenser for Danmark som det modsatte, hvis den bremser mulighederne for at lave kompromisser, finde løsninger og tage ansvar.

***

Lad mig slutte med nogle ord om det, der er helt særligt for årets grundlovs møder.

Vi fejrer, at det i år er det 100 år siden, at kvinder fik stemmeret.

Jeg kommer lige fra Christiansborg, hvor Folketinget her til formiddag har højtideligholdt jubilæet.

Det var en stærk oplevelse, som vi delte på tværs af partiskel.

Derfor er i dag er også en dag, hvor vi skal huske hinanden på, at rettigheder ikke er noget, der er forbeholdt de få, men noget vi deler i fællesskab.

Noget vi har kæmpet for – generation efter generation.

Hvor er det dog underligt for eksempel at skulle forklare sine børn, at kvinder og tyende ikke altid har haft stemmeret.

At de nedstammer fra oldeforældre, som levede i et Danmark, loven sagde at de ikke fortjente samme muligheder, som dem der var bedre stillet.

Men sådan er det jo:

Hver generation kæmper sine kampe.

Det er det, der driver vores samfund frem.

Det, der gør, at vi tør tro på fremtiden – at det nok skal gå alt sammen - selv om det også til tider kan være op ad bakke.

At verden er et bedre sted i dag end i går. Og at der altid er noget at kæmpe for.

Tænk bare på at vores demokrati alene i denne valgperiode har sikret lige rettigheder til alle danskere uanset deres seksuelle orientering. Det er da fremskridt.

Det skridt Danmark tog for 100 år siden var en særlig historisk landvinding.

Og efter næsten 4 år med Helle Thorning-Schmidt, Margrethe Vestager og Mette Frederiksen som mine nærmeste kolleger, kan jeg om nogen bevidne, at det var en beslutning med ganske vidtrækkende konsekvenser 😊.

Hvis man er i tvivl, kan man tænke på sin egen familie. Blandt alle mulige uretfærdigheder har jeg svært ved at forestille mig en mere oprørende tanke, end hvis mine tre døtre skulle vokse op i et samfund med færre rettigheder end deres storebror.

Og det er ikke lang tid siden min næst yngste, Hannah, spurgte oprigtigt interesseret: Hvorfor, det engang var sådan, at man troede piger var mindre værd end drenge?

Hun var hverken vred eller forarget. Bare forundret. Syntes simpelthen ikke det gav nogen logisk mening. Og hun blev mit eget lille symbol hvor langt vi er kommet.

For vejen til fra at vedtage nye lov og indføre nye rettigheder til at ændre realiteterne og mentaliteten er ofte den længste.

Men at stærke kvinder sætter deres præg, er sådan set ikke nyt.

De fleste børn ved, at mor ofte er den stærke. Den der får det hele til at hænge sammen. Det er ikke grundlovens, men kvindernes egen fortjeneste.

Det forholdsvis nye er kvinders rolle i politik, som stærke ledere.

Da Nina Bang blev den første kvindelige minister i 1924 startede hun et monopolbrud på mændenes ret til at regere.

I dag er det kulmineret:

Vi har vores første kvindelige statsminister – Helle Thorning-Schmidt.

Og uanset partifarve – uanset at vi er midt i en valgkamp:

Det kan vi godt være stolte af. For det er stadig relativt usædvanligt, at kvinderne er med helt fremme i politik.

Men det ændrer sig. Kig rundt i verden:

Angela Merkel i Tyskland – som har fået ordene ”Mutti” og ”Magt” til at hænge naturligt sammen for første gang i vores nabolands historie.

Hillary Clinton i USA, som måske bliver den første kvinde i præsidentembedet.

Jo. Meget er nået.

Kvinderne er på fremmarch. Det maskuline monopolbrud er heldigvis en realitet. I Grundloven. I politik. Og allervigtigst:

I de kommende generationers bevidsthed.

***

På den måde bliver det Danmark vi kender ved med at forandre sig.

I en verden som aldrig står stille. Som altid, mere og mere, hurtigere og hurtigere fjerner grundlaget for det vi troede var konstant – og i samme øjeblik åbner helt nye muligheder som alle danskere skal have mulighed for at række ud efter.

I dag fejrer vi muligheden for selv at bestemme, hvad udviklingen skal bruges til.

Og en lang demokratisk historie der viser, at hvis man holder sammen og træffer de rigtige valg, før det er for sent, så er der altid grund til optimisme.

Så er fremtiden lig med fremskridt – og så er forandring lig med en stadig fornyelse bygget på værdier, der samler så bredt i Danmark.

Mange tak for ordet.

God grundlovsdag!